

ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ SỐ TRONG GIẢNG DẠY CÁC HỌC PHẦN THUẾ VÀ KẾ TOÁN

● NGUYỄN THỊ NGUYỆT

Trường Đại học Kinh tế - Kỹ thuật công nghiệp

TÓM TẮT:

Trong bối cảnh chuyển đổi số đang diễn ra mạnh mẽ trong mọi lĩnh vực của đời sống kinh tế xã hội, giáo dục đại học nói chung và giảng dạy các học phần thuế và kế toán nói riêng đang đứng trước yêu cầu cấp thiết phải đổi mới cả về nội dung, phương pháp và công cụ giảng dạy. Trong bài viết này, tác giả sẽ làm rõ lý luận và thực tiễn đồng thời đề xuất một số giải pháp nhằm đẩy mạnh ứng dụng công nghệ số, góp phần nâng cao hiệu quả giảng dạy và đáp ứng yêu cầu của thị trường lao động trong kỷ nguyên số.

Từ khóa: công nghệ số, chuyển đổi số, giảng dạy thuế, giảng dạy kế toán.

1. Đặt vấn đề

Sự phát triển nhanh chóng của công nghệ số, đặc biệt là các công nghệ như trí tuệ nhân tạo (AI), dữ liệu lớn (Big Data), điện toán đám mây (Cloud Computing), internet vạn vật (IoT) và các nền tảng số, đang làm thay đổi sâu sắc phương thức quản lý, sản xuất - kinh doanh cũng như hoạt động của các tổ chức trong nền kinh tế. Trong lĩnh vực tài chính kế toán thuế, công nghệ số đã và đang được ứng dụng mạnh mẽ thông qua các hệ thống kế toán máy, hóa đơn điện tử, khai thuế điện tử, phân tích dữ liệu tài chính, kiểm toán số và các phần mềm quản trị doanh nghiệp tích hợp.

Bối cảnh này đòi hỏi nguồn nhân lực kế toán cần có tư duy số và khả năng thích ứng cao. Do đó, các cơ sở giáo dục cần đổi mới chương trình và phương pháp giảng dạy kế toán thuế theo hướng ứng dụng công nghệ số, nhằm nâng cao chất lượng đào tạo và

đáp ứng yêu cầu chuyển đổi số, hội nhập quốc tế.

2. Tổng quan về ứng dụng công nghệ số trong giảng dạy thuế và kế toán

2.1. Ảnh hưởng của công nghệ số đến ngành kế toán

Công nghệ số là nền tảng của Cách mạng công nghiệp 4.0, gồm AI, Big Data, Cloud Computing, Blockchain, IoT và các hệ thống tích hợp. Các công nghệ này liên kết, tạo ra hệ thống thông minh, tự động hóa và mô phỏng số, làm thay đổi phương thức vận hành và ra quyết định. Việc triển khai hóa đơn điện tử, sổ cái điện tử và nền tảng giao dịch số giúp tăng minh bạch, hiệu quả và giám sát, khẳng định vai trò của Nhà nước.

Về nghề nghiệp, công nghệ số làm thay đổi bản chất kế toán. Nhiều nghiên cứu đã chứng minh AI hỗ trợ tự động hóa nhập liệu, đối chiếu, phân loại và dự

báo tài chính. Do đó, kế toán hiện đại đang chuyển từ công việc lặp lại sang phân tích, tư vấn.

Trong bối cảnh này, kế toán viên cần nâng cao trình độ chuyên môn, ngoại ngữ, khả năng ứng dụng công nghệ và kỹ năng phân tích dữ liệu. Bên cạnh đó, các năng lực như tư duy độc lập, sáng tạo, đạo đức và thích ứng ngày càng quan trọng. Theo tiêu chuẩn công dân toàn cầu, người lao động cần kỹ năng giao tiếp, làm việc nhóm, giải quyết vấn đề và học tập suốt đời.

2.2. Khái niệm công nghệ số và chuyển đổi số trong giáo dục đại học

Theo OECD (2020), công nghệ số trong giáo dục được hiểu là việc sử dụng các công nghệ dựa trên dữ liệu số nhằm thiết kế, triển khai và đánh giá quá trình dạy học, bao gồm hạ tầng công nghệ, phần mềm, nền tảng học tập, dữ liệu học tập và các công cụ hỗ trợ ra quyết định. Việc chuyển đổi số trong giáo dục đại học không đơn thuần là số hóa tài liệu hay dạy học trực tuyến, mà là quá trình thay đổi toàn diện mô hình đào tạo, quản trị và phương pháp giảng dạy dựa trên công nghệ số.

Trong các nghiên cứu mới đây cho thấy, công nghệ số được chứng minh là có tác động tích cực đến mức độ tham gia học tập, khả năng tự học và kết quả học tập, đặc biệt đối với các học phần có tính ứng dụng cao như kế toán, tài chính và thuế.

2.3. Đặc thù các học phần thuế và kế toán dưới góc độ lý thuyết giáo dục

Các học phần thuế và kế toán là nhóm học phần đặc thù, có tính chuẩn mực cao, chịu sự chi phối của pháp luật và quy định tài chính thuế. Nội dung vừa mang tính lý thuyết vừa gắn với thực tiễn và thường xuyên thay đổi, khiến cách giảng dạy khác với môn thuần lý thuyết. Tuy nhiên, đào tạo truyền thống còn hạn chế khi thiên về ghi nhớ, chưa chú trọng năng lực vận dụng và kỹ năng nghề nghiệp. Để học tập hiệu quả người học cần được thực hành, phân tích và áp dụng vào thực tiễn.

Công nghệ số vì thế giữ vai trò quan trọng khi cung cấp phần mềm, mô phỏng và công cụ phân tích, giúp tái hiện môi trường nghề nghiệp. Nhờ đó, sinh viên “học bằng làm”, phát triển tư duy và năng lực ra quyết định.

2.4. Vai trò của công nghệ số trong nâng cao chất lượng giảng dạy các học phần thuế và kế toán

Trước bối cảnh chuyển đổi số mạnh mẽ trong lĩnh vực tài chính - kế toán và quản lý thuế, công nghệ số

giữ vai trò then chốt trong nâng cao chất lượng giảng dạy các học phần thuế và kế toán tại đại học. Không chỉ hỗ trợ truyền tải nội dung, công nghệ còn làm thay đổi phương pháp giảng dạy, cách tổ chức học tập và kết quả đầu ra.

Công nghệ số giúp thu hẹp khoảng cách giữa lý thuyết và thực tiễn thông qua phần mềm kế toán, hệ thống khai thuế điện tử và dữ liệu số, tạo điều kiện để sinh viên “học bằng làm”, phát triển tư duy phân tích và năng lực ra quyết định. Việc sử dụng LMS và dữ liệu số giúp sinh viên hiểu sâu và giảm sai sót trong bài tập thuế.

Bên cạnh đó, công nghệ còn hỗ trợ giảng viên theo dõi, đánh giá và điều chỉnh quá trình học tập hiệu quả. Vì vậy, tích hợp công nghệ số là yếu tố quyết định nâng cao chất lượng đào tạo kế toán - thuế.

3. Thực trạng ứng dụng công nghệ số trong giảng dạy thuế và kế toán hiện nay

3.1. Thực trạng ứng dụng trên thế giới

Với sự chuyển đổi số mạnh mẽ của nền kinh tế, giáo dục kế toán thuế tại nhiều quốc gia phát triển đã có sự thay đổi căn bản về nội dung và phương pháp giảng dạy. Theo báo cáo của Liên đoàn Kế toán Quốc tế (IFAC, 2022), hơn 75% các cơ sở đào tạo kế toán tại các nước phát triển đã tích hợp công nghệ số vào chương trình đào tạo, trong đó phổ biến nhất là phần mềm kế toán, hệ thống ERP, công cụ phân tích dữ liệu và các nền tảng mô phỏng nghiệp vụ kế toán - thuế. Việc ứng dụng công nghệ không chỉ nhằm hỗ trợ giảng dạy mà còn được xem là một yêu cầu bắt buộc để đảm bảo tính phù hợp của chuẩn đầu ra với thị trường lao động.

Tại Hoa Kỳ, Úc và các quốc gia thuộc Liên minh châu Âu (EU), các học phần thuế thường được thiết kế gắn liền với hệ thống khai thuế điện tử mô phỏng, cho phép sinh viên thực hành lập tờ khai thuế, xử lý tình huống sai sót, phân tích rủi ro thuế trên dữ liệu gần với thực tế doanh nghiệp. Nhiều trường đại học sử dụng trực tiếp các phần mềm thương mại hoặc phiên bản học thuật của các hãng lớn như SAP, Oracle, QuickBooks, Xero, kết hợp với big data và các công cụ phân tích để nâng cao năng lực tư duy nghề nghiệp cho người học.

Nhìn chung, tại các nước phát triển, ứng dụng công nghệ số trong giảng dạy Thuế và Kế toán đã chuyển từ giai đoạn thử nghiệm sang giai đoạn tích

hợp sâu và mang tính hệ thống, gắn chặt với yêu cầu nghề nghiệp trong môi trường số hóa.

3.2. Thực trạng ứng dụng tại Việt Nam

Tại Việt Nam, ứng dụng công nghệ số trong giáo dục đại học và đào tạo Thuế Kế toán đã đạt nhiều tiến triển. Theo Bộ Giáo dục và Đào tạo (2022), khoảng 60% cơ sở đào tạo đã triển khai LMS, dạy học trực tuyến hoặc kết hợp. Nhiều trường đã tích hợp phần mềm như MISA, AMIS, Fast Accounting vào giảng dạy, giúp sinh viên vừa học lý thuyết vừa thực hành ghi sổ, lập báo cáo, kê khai thuế qua HTKK/iHTKK và hệ thống điện tử. Một số cơ sở còn xây dựng phòng thực hành kế toán số, mô phỏng quy trình thực tế và sử dụng Excel nâng cao kết hợp phần mềm chuyên nghiệp, góp phần gắn đào tạo với môi trường nghề nghiệp.

Bên cạnh đó, học liệu số và ngân hàng câu hỏi trực tuyến được phát triển với bài giảng điện tử, video, tài liệu và bài tập tương tác, giúp sinh viên chủ động học tập. Một số chương trình còn bổ sung kỹ năng số như Excel nâng cao, phân tích dữ liệu, ERP, BI, Big Data và kiến thức về kế toán số, AI, blockchain. Mô hình học kết hợp (blended learning) cũng được áp dụng rộng rãi, tăng tính linh hoạt và hiệu quả học tập, đặc biệt với các học phần đòi hỏi thực hành cao.

Tuy nhiên, mức độ và chất lượng ứng dụng công nghệ giữa các cơ sở còn chưa đồng đều. Nhiều nơi mới dừng ở thao tác kỹ thuật, chưa gắn với phân tích nghiệp vụ, đánh giá rủi ro và phát triển tư duy nghề nghiệp. Các hạn chế chính gồm thiếu học liệu số chuyên sâu, thiếu dữ liệu thực tế, năng lực công nghệ của giảng viên còn hạn chế và liên kết với doanh nghiệp, cơ quan thuế chưa chặt chẽ. Đồng thời, phương pháp đánh giá vẫn chậm đổi mới, chưa phản ánh đầy đủ năng lực số, làm giảm hiệu quả chuyển đổi số trong đào tạo.

4. Giải pháp đẩy mạnh ứng dụng công nghệ số trong giảng dạy các học phần thuế và kế toán

4.1. Đổi mới chương trình và nội dung đào tạo theo hướng tích hợp kỹ năng số

Đổi mới chương trình đào tạo là giải pháp nền tảng để thu hẹp khoảng cách với thị trường lao động trong chuyển đổi số. Theo IFAC (2022), hơn 80% nhà tuyển dụng cho rằng sinh viên thiếu kỹ năng phân tích dữ liệu, công nghệ và ứng dụng thực tế; AACSB (2021) cũng chỉ ra sinh viên được đào tạo

theo chương trình truyền thống chậm thích ứng với môi trường làm việc công nghệ số. Vì vậy, cần gắn kiến thức chuyên môn với kỹ năng số, tăng thực hành, mô phỏng và phân tích dữ liệu. Nội dung kế toán Thuế cần liên kết với khai thuế, hóa đơn điện tử và quản lý dữ liệu, nhằm nâng cao năng lực nghề nghiệp và đảm bảo chuẩn đầu ra.

4.2. Nâng cao năng lực số cho đội ngũ giảng viên

Đội ngũ giảng viên giữ vai trò then chốt trong ứng dụng công nghệ số vào giảng dạy. Theo OECD (2020), chỉ khoảng 40-50% giảng viên tại các nước đang phát triển tự tin về năng lực triển khai học phần số; tại Việt Nam, nhiều giảng viên còn khó khăn trong sử dụng công cụ và đổi mới phương pháp. Vì vậy, cần đào tạo, bồi dưỡng năng lực số, tập trung vào LMS, phần mềm kế toán - thuế, phân tích dữ liệu và AI. Đồng thời, khuyến khích chuyển từ truyền đạt sang hướng dẫn, hỗ trợ học tập, và xây dựng cộng đồng chia sẻ kinh nghiệm để nâng cao hiệu quả chuyển đổi số.

4.3. Đầu tư hạ tầng và phát triển học liệu số

Hạ tầng công nghệ thông tin và học liệu số là điều kiện thiết yếu để triển khai giảng dạy số hiệu quả. Theo UNESCO (2021), các cơ sở đầu tư đồng bộ hạ tầng và học liệu điện tử có thể nâng cao hiệu quả dạy - học từ 20-30%. Tại Việt Nam, nhiều trường đã triển khai LMS nhưng mức độ đầu tư còn chênh lệch. Với các học phần thuế và kế toán, cần xây dựng kho học liệu số, ngân hàng câu hỏi, bài tập tình huống và hệ thống mô phỏng, cập nhật theo chính sách và thực tiễn. Điều này giúp nâng cao chất lượng đào tạo và hỗ trợ học tập linh hoạt, cá nhân hóa.

4.4. Tăng cường liên kết với doanh nghiệp và cơ quan quản lý nhà nước

Liên kết giữa cơ sở đào tạo với doanh nghiệp và cơ quan quản lý là giải pháp quan trọng để đảm bảo tính thực tiễn của chương trình. Theo Diễn đàn kinh tế thế giới (2020), hơn 70% kỹ năng trong lĩnh vực kế toán chịu ảnh hưởng từ công nghệ và thực tiễn doanh nghiệp, nhưng nhiều trường chưa khai thác hiệu quả hợp tác này. Tăng cường liên kết giúp cập nhật công nghệ, yêu cầu nghề nghiệp và chính sách thuế. Đồng thời, thực tập và trải nghiệm trong môi trường số giúp sinh viên rèn kỹ năng, nâng cao khả năng thích ứng, góp phần cải thiện chất lượng đào tạo và uy tín chương trình ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

Thủ tướng Chính phủ (2020). Quyết định số 749/QĐ-TTg ngày 03/6/2020 phê duyệt Chương trình chuyển đổi số quốc gia đến năm 2025, định hướng đến năm 2030.

Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021). Thông tư số 17/2021/TT-BGDĐT ngày 22/6/2021 quy định về chuẩn chương trình đào tạo; xây dựng, thẩm định và ban hành chương trình đào tạo các trình độ của giáo dục đại học.

Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2022). Quyết định số 131/QĐ-BGDĐT ngày 25/01/2022 về Kế hoạch chuyển đổi số ngành Giáo dục giai đoạn 2022-2025, định hướng đến năm 2030.

AACSB International (2021). Guiding principles and standards for business accreditation. AACSB.

IFAC (2022). Accounting education and skills in the digital age. International Federation of Accountants.

OECD (2020). Digital education outlook 2021: Pushing the frontiers with AI, blockchain and robots. OECD Publishing.

UNESCO (2021). Reimagining our futures together: A new social contract for education. UNESCO Publishing.

Ngày nhận bài: 8/02/2026

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 24/02/2026

Ngày chấp nhận đăng bài: 6/3/2026

INTEGRATING DIGITAL TECHNOLOGIES INTO THE TEACHING OF TAX AND ACCOUNTING COURSES

● NGUYEN THI NGUYET

University of Economics - Technology for Industries

ABSTRACT:

Amid the pervasive digital transformation reshaping all sectors of socio-economic life, higher education, and the teaching of tax and accounting courses in particular, faces an urgent imperative for innovation in curriculum design, pedagogical approaches, and instructional technologies. This study examines both the theoretical foundations and practical realities of digital integration in this domain, assessing current practices and identifying key challenges. The findings highlight pathways for leveraging digital technologies to enhance teaching effectiveness, foster learner engagement, and better align educational outcomes with the evolving demands of the labor market in the digital era.

Keywords: digital technology, digital transformation, tax education, accounting education.